

LAURENCE STERNE

ŽIVOT

A NÁZORY

BLAHORODÉHO

PANA

TRISTRAMA

SHANDYHO

Ταράσσει τοὺς ἀνθρώπους οὐ τὰ Πράγματα
Ἀλλὰ τὰ περὶ τῶν Πραγμάτων Δόγματα

ODEON

trnul, potřeří jeho Eseje, totiž v knihu do okenního výklenku v salóně; nezbývá mi než s každým po řadě trochu porokovat; prosím tedy za prominutí, že budu ještě kousek pokračovat stejně: A z té příčiny jsem tuze rád, že jsem svůj příběh začal takto; a že v něm mohu pokračovat a každou věc sledovat, jak říká Horác, *ab ovo*.

Tento způsob, to vím, nedoporučuje Horác šmahem: Hovoří ten pán toliko o epické básni nebo tragédii;—(přesně si už nevzpomínám, o čem)—ostatně je-li tomu snad jinak, stejně bych poprosil pana Horáce za prominutí;—při psaní toho, co jsem si usmyslil, nebudu se držet pravidel jeho ani pravidel jiných lidí, co jich kdy na světě bylo.

Těm však, kdo se v těchto věcech nechtějí pouštět tolik dozadu, jsem tou radou, aby ostatek této kapitoly přeskročili; je totiž psána, to prohlašuji předem, jenom pro štoury a všetečky.

Zavřete dveře

Byl jsem počat v noci mezi první nedělí a prvním pondělkem v městci březnu léta Páně tisíc sedm set osmnáct. Že jsem byl počat, to vím jistě. Ale jak to, že tak po drobně vykládám o něčem, co se stalo ještě před mým narozením, za to může jiná drobná anekdota, původně rozšířená jen v naší rodině, kterou tímto uvádím v obecnou známost, abych tu věc lépe osvětlil.

Otec, to vezměte na vědomí, který nejprve obchodoval s Levantou, ale už před lety obchodu zanechal a odebral se k doživotnímu odpočinku na otcovské panství v hrabství—ském, tuze si potrpěl na pravidelnost ve všem, co dělal, ať už to byla povinnost nebo zábava. Abych posloužil maličkým vzorkem tohoto puntičkářství, jemuž doopravdy otročil,—za dlouhá léta svého živobytí—jak byl rok dlouhý vzdycky ten večer první neděle každého měsíce—jakmile bylo tu neděle navečer—pravidelně vlastní rukou natahoval důkladně pendlovky, které u nás stály na hořejším odpočívadle zadních schodů:—A protože v ten čas, o kterém je řeč, mu bylo tak mezi padesáti a šedesáti,—ponenáhlu posunul na to období též jiné drobné rodinné

zástoje, aby je měl, jak říkával strýčkovi Tobymu, naráž z krku a už ho pak celý měsíc neobtěžovaly a nezloubily.

Jenom jedna smůla s tím souvisela, která do značné míry postihla mne, takže její důsledky si asi ponesu až do hrobu; tím neblahým sdužením představ, které v přírodě nikterak k sobě nepatří, došlo posléze k tomu, že sotva má nebohá matka zaslechla natahování zmíněných pendlovek,—hned jí chtěj nechtěj hlavou šlehlo pomyslení na některé jiné věci—a vice versa:—jak tvrdí moudrý Locke, který se v povaze těchto věcí jistě vyznal lépe než kdo jiný, to podivné spojení představ natropilo už víc motanic než všechny jiné zdroje předsudků dohromady.

Ale to jenom mimochodem.

Nuže, ze záznamu v otcově notýsku, který mám ležet před sebou na stole, vysvítá, „Že na svátek Zvěstování, který připadl na pětadvacátého téhož měsíce, od něhož odvozuji své zplození,—otec se vypravil s mým nejstarším bratrem Bertíkem do Londýna, aby ho dal zapsat na Westminsterskou školu“; jak ze stejného pramene vyplývá, „Domů k ženě a k rodině se dostal teprve druhý týden v květnu,“—takže tím je ta věc téměř jistá. Tím pak, co následuje na začátku příští kapitoly, ocítá se teprve mimo jakoukoli pochybnost.

—Ale prosím vás, vašnosti, copak dělal váš otec celý prosinec,—leden a únor?—Inu, milostivá,—po celou tu dobu ho sužovala dna.

KAPITOLA V

Dne pátého listopadu 1718, což se od stanoveného data, jak by se každý manžel strážlivě nadál, skorem rovnalo devíti měsícům,—byl jsem já, blahorodý pan Tristram Shandy, porozen na tento náš prašivý a zhoubný svět.—Že já jsem se nenarodil na Měsíci nebo na nějaké jiné planetě (vyjma Jupitera a Saturna, protože chladné počasí nesnáším), hůře bych nepochodil na žádně z nich (ačkoliv

a vím, je to u něho pouhý projev prostnosti a veselí:—Ale uvaž, milý hochu, že hlupáci to rozpoznat nedovedou,— a padouši zas nechťejí: a ty nevíš, co to je, jedny podrážditi a druhé zesměšnit:—jakmile se pak spolčí k vzájemné obraně, budou proti tobě, věš mi, tak bojovat, že se ti ten boj, milý příteli, nadobro zprotiví a život taky.

POMSTA na tebe odněkud zákeřně nakydá hanu, kterou nesmažeš ani nevinností srdce, ani bezúhonným chováním.— Blahobyt tvého domu se zakolísá,—tvé dobré jméno, na kterém ten blahobyt spočíval, bude krváčet z mnoha ran,— upřou ti důvěryhodnost—tvé dílo pošpiní—na tvůj důvěp zapomenou—tvou učinnost pošlapou. A závěrem posledního výstupu tragédie SPROSTOTA a ZBABLŮST, ty ničemné blizny, v skrytu na tebe zjednané ZLOBOU, budou společně tepat tvé slabůstky a poklesky:—V tom je, milý chlapče, zranitelný i nejlepší z nás,—a dej si říci—dej si říci, Yoricku, *Když má někdo píjku a je odhodlán zchládit si ji na nevinném a bezbranném stvoření, v křovi, do kterého se zatoulalo, nasbírá jako nic dostatek kletí na oheň, na kterém je pak obětuje.*

Kdykoliv nad ním Eugenius pronášel toto smutné proroctví jeho osudu, málokdy se stalo, aby Yorick neuronil slzu a nezatvářil se k tomu, jako by sliboval, že napříště se hodlá na koníčku prohánět mírněji.—Ale běda, už bylo pozdě!—dávno před první předpovědí bylo ukuto velké spiknutí, v jehož čelo se postavili **** a ****.—A jak Eugenius předvídal, naráz se rozvinul útočný plán,—spiklenci byli naprosto nelítostní,—Yorick zase naprosto netušil, co se proti němu chystá,—a tak zrovna když se těšil, ten lehkověrný dobrák! že mu už spadne do klína obročí,—podtali mu kořen, i padl, jako před ním padl leckterý dobrý muž.

Přesto se Yorick nějaký čas nad pomýšlení chrábrě bránil; až nakonec, zmožen přesilou a zdeptán válečnými pohromami—ještě více však mrzkostí, s jakou se proti němu válčilo—složil meč; navenek sice až doposledka nepozbyl klidu, ale přece jen umíral, podle obecného mínění, se zlomeným srdcem.

Také Eugenius se k tomuto mínění přikláněl, a to z tohoto důvodu:

Několik hodin předtím, než Yorick vydechl, vstoupil k němu Eugenius, aby na něho naposled popatřil, a tak se s ním rozloučil: Jakmile odhrnul Yorickovi záclonu a zeptal se ho, jak se mu daří, Yorick se na něho zahleděl a uchopil ho za ruku,—poděkoval mu za tolikrát osvědčené přátelství, za kteréž mu, je-li jim souzeno sledat se na onom světě,—nepřestane děkovat,—a potom mu řekl, že za několik hodin upláchne nepřítelům navždycky.— To snad ne, odpověděl Eugenius nad pomýšlení vroucně a slzy mu proudem skrápěly líce,—to snad ne, Yoricku.— Yorick odpověděl Eugeniovi jen tím, že na něho upřel zrak a lehce mu stiskl dlaň,—ale Eugeniovi to drásalo srdce.—No tak,—no tak, Yoricku, řekl Eugenius, utřel si oči a vzhopil se,—jen klid, milý hochu,—neztrácej v této krušné chvíli náladu a odvahy, když je nejvíc potřebuješ;—kdo ví, odkud ti kyne záchrana a co pro tebe boží moc ještě vykoná?—Yorick si položil ruku na srdce a zlehka zavrtěl hlavou;—když já, Yoricku, spustil Eugenius a usedavě se rozplakal,—na mou věru nevím, jak se s tebou mám rozloučit,—a tak se raději konejším nadějí, dodal Eugenius bodřejším hlasem, že ještě stačíš na to, aby z tebe byl biskup,—a já že se toho dožiji.—Snažně tě prosím, Eugenie, děl Yorick a jakž takž si levou rukou sundal s hlavy noční čepičku,—pravou mu dosud pevně svíral Eugenius,— prosím tě snažně, prohlédni si mou hlavu.—Žádnou bolest na ní nevidím, odvětil Eugenius.—Ach běda, řeknu ti tedy, příteli, pravil Yorick, že je tak potlučena a pohmožděna od ran, které mi tak nehezky potomě zasadili **** a ****, že kdybych se z toho vykřesal, mohl bych klidně říci se Sancho Panzou: „Kdyby se z nebe sypaly mistry tak hustě jako kroupy, žádná by mi nepadla.“—Jak to Yorick pronášel, na roztržesené rty se mu dralo poslední vydechnutí:—a přece to pronesl s jakýmsi cervantovstvím;—a Eugenius si všiml, že mu při těch slovech zablesklo v očích zkomírávé světlo;— chabý odraz oněch jisker ducha, nad nimiž se kdysi (jak říká Shakespeare o jeho předkovi) celá tabule svěřela smích.

Tak nabyl Eugenius jistoty, že jeho příteli puklo srdce;

stíkl mu dlaň—a potichoučku odešel z pokoje a po cestě plakal.

Yorick sledoval Eugenia očima až ke dveřím,—potom je zavřel,—a nikdy je už neotevřel.

Je pochován v koutě hřbitova—ské farnosti pod prostou mramorovou deskou, kterou mu Eugenius se svolením pozůstalých položil na hrob a na ní jsou napsána pouhá dvě slova; ta jsou mu epitařem i elegií zároveň:

CHUDÁKU YORICKU!

Desetkrát za den se Yorickův duch kochá tím, jak si lidé ten náhrobní nápis čtou hlasem všelijak nařikavým, leč napořád vyjadřujícím soucit i úctu;—vždyť přímo vedle jeho hrobu protíná hřbitov pššina,—každý pocestný se zastaví, zavadí o něj pohledem,—a pak vykročí a povzdechne si:

CHUDÁKU YORICKU!

Čtenář tohoto rapsodického díla se od porodní báby odtrhl už tak dávno, že je načase zmínit se mu o ní a tak mu aspoň připomenout, že je ta ženská dosud na světě a že, pokud dovedu svůj záměr pro tu chvíli posoudit,—hned mu ji jak se patří představím: Ale protože třeba nakousnu zas něco jiného a mezi čtenářem a mnou se zčista jasná něco vyskytne, co bude nutno bez odkladu vyřídit;—dobře, že jsem se postaral o to, aby se nám chudera mezitím neztratila;—neboť až jí bude třeba, nikterak se bez ní neobejdeme.

Už jsem vám snad pověděl, že tato dobračka byla osoba nemálo ctěná a vážená v celé naší vesnici a osadě;—a že její pověst sahala na nejzazší pokraj a obvod onoho okruhu vážnosti, jaký obklopuje kdejakého lidského tvora,—aťsi nosí košili na hřbetě nebo ne;—když se mimochodem nějaký takový okruh vyhlašuje za bůhvíjak důležitý a významný ve světě,—rače si jej, vašnosti, v duchu rozláhnout nebo zmenšit v složeném poměru k postavení, povolání, vzdělání, schopnostem, výšce a hloubce (měřeno oběma směry) té osobnosti, kterou vám prezentuji.

V tomto případě, ačli se pamatuji, jsem okruh odhadl na čtyři až pět mil, takže zabíral nejen celou farnost, ale přesahoval ještě do několika přílehlých samot na pomezí vedlejší farnosti; a to už stálo za to. A ještě musím dodat, že si ji tuze považovali v jednom dvorci a několika roztroušených chalupách a statečích, ležících, jak jsem už řekl, dvě až tři míle od kouře z jejího komína:—Ale musím vás tady důtklivě upozornit, že to všechno bude důkladněji zobrazeno a vyloženo na mapě, kterou už má rytec v práci, a ta spolu s jinými figurami a přídávky tohoto díla bude připojena na konec dvacátého svazku,—aby snad dílo tuze nepouchlo,—o tom nechci ani slyšet;—ale jakožto komentář, scholie, ilustrace a klíč k těm místům, přihodám i narážkám, v nichž se bude tušit buď tajný výklad, nebo zas temný nebo dvojitý význam, až jednou bude můj život a mé názory

pročítat (nezapomeňte, co to slovo znamená!) celý svět;— mezi námi řečeno, jsem skálopevně přesvědčen, že tomu tak jednou bude natruc všem britským pánům kritikům, aťsi vašnostové píší a říkají co chtějí.—Nemusím snad, vašnosti, říkat, že vám to sděluji důvěrně.

KAPITOLA XIV

Abych sobě a čtenáři vyšetřil okolnost, kterou je nutno objasnit, máme-li se v této historii dostat z místa, prohlížel jsem matčinu svatební smlouvu;—šťastnou náhodou jsem kápl zrovna na to, co jsem hledal, sotva jsem četl nepřetržitě půl druhého dne,—mohlo mi to trvat taky měsíc;—z čehož je patrné, že jakmile se člověk pustí do spisování historie,—třeba jenom historie Jakoubka Grešlíčky nebo Toma Palečka, nemá tušení, na jaké sakramentské překážky při tom narazí—a do jaké sloty ho ta nebo ona odbočka zavede, než se z toho vyšmodrchá. Kdyby tak historik mohl hnát historii, jako mezkař žene mezka,—rovnou vpřed;—třeba z Říma až do Lorety a neotáčet hlavu napravo ani nalevo,—snad by si troufl předpovědět vám přesně na hodinu, kdy dojde k cíli;—jenže to je věc dočista nemožná: Má-li v sobě jen špetku jareho ducha, cestou se mu paděsátkrát naskytne odbočit s nějakými kumpány z přímého směru, tomu se vůbec neubrání. Na jeho zrak budou neustále dotírat malebné podívané a daleké vyhlídky, a spíše dokáže lézat, než se chvívá nepokochat pohledem; kromě toho musí

Smiřovat zprávy:

Sbírat anekdoty:

Luštit nápisy:

Vplétat příběhy:

Konat návštěvy u panstva:

Lepit chvalozpěvy na jedny dveře:

Hanopisy zas na druhé:—Poháněč i mezek jsou od

toho všeho osvobození. Jedním slovem; kam se hne, všude aby prohlížel archívy a spisy, listiny, dokumenty a konečné rodokmeny, které mu slušnost každou chvíli veli neúnavně pročítat:—Nebere to zkrátka konce;—prohlašují, že já se s tím hmoždím už šest týdnů, pospíchám jak mohu,— a ještě jsem se nenarodil:—stačil jsem vám zatím jen povědět, když se to stalo, ale ne jak;—že to tedy není ani zdaleka vyřízeno, to vidíte sami.

Tyto nenadálé zadržliny,—když jsem se chystal na cestu, neměl jsem o nich, přiznám se, ani potuchy,—ale teď vím, že jich bude spíše přibývat než ubývat,—mi vnuky zásadu, které se nepřestanu držet—to jest—nepospíchat; dát si na čas a ročně psát a vydávat po dvou svazcích vlastního životopisu;—bude-li mi dopřáno klidu a jakž takž to usmlouvám s nakladatelem, takhle to dělat nepřestanu, dokud budu živ.

KAPITOLA XV

Ten článek v matčině svatební smlouvě, po kterém jsem se, jak už čtenář ví, pracně pídil, a který mu tady po tom šťastném nálezu ze slušnosti předkládám,—je v listině podán tak zevrubně, jak bych to sám nikdy nedokázal, takže brát jej právníkovi z ruky by bylo čiré barbarství:— Zní takto:

Souto smluvní listinou se dále došvěbčije, Že zmíněný Valtr Shandy, kupec, se zřetelem na zmíněný zamýšlený šňatek, který se má mezi zmíněným Valtrem Shandym a svrchu řečenou Alžbětou Molineuxovou uskutečniti a s božím požehnáním jak náleží oslaviti a dokonati, a s potahem na rozmanité jiné platné a pádné důvody a zřetele,—na paměť i svědomí shora jmenovaným opatrovníkům, atd. atd., pánům Janu Dixonovi a Jakubovi Turnerovi,—tímto potvzruje, sjednává, uznává, svoluje, ustanovuje, vymínjuje a svůj souhlas dává,—Sotjiťto**,—Že kdyby se v budoucnu stalo, vyskytlo, přihodilo nebo jinak natrefilo,—Že zmíněný**

každé ráno, než vstaneme, jeho žár ochladíme půl čtvrtým gránem ledku.—

Ale i tak je naše tělo zvenčí vystaveno škodlivému náporu povětří;—ten zas odrážíme tučnými mastmi, které vyplní v pokožce kdejaký pór, takže jimi žádná částička nepronikne dovnitř ani ven.—Protože se tím zarazí znatelné i neznatelné pocení a z toho pak vznikají vyrážky—na odstranění zbytečných šťáv je třeba brát klistýry,—a tím se ta léčba doplní.

Co říkal otec narkotikům lorda Verulama, jeho ledku i tučným mastím i klistýrům, o tom se dočtete,—jenže ne dnes—ani zítra: nemám času nazbyt,—čtenář je netrpklivý—musím se dostat dále.—Tu kapitolu si v klidu přečtete (budete-li mít chuť), až vyjde Tristrapaedia.—

Zatím jen tolik budiž řečeno, že otec tu hypotézu srovnal se zemí, a přitom, to učenci znají, zřídil a zbudoval vlastní.

KAPITOLA XXXVI

Když tedy veškeré tajemství zdraví, načal otec znova tu větu, je zřejmé v tom, jak v nás o vítězství zápolí základní horko a základní vlhko;—udržet zápolení, na to stačila špetička umu, jenže scholastikové to zbabrali, protože (jak dokázal slavný chemik van Helmont) základní vlhko si spleť s lojem a tukem živočišného těla.

Nuže, základní vlhko není totéž co živočišný lůj a tuk, je to olejnatá a aromatická látka; lůj a tuk, stejně jako hlen a sliz je studený; kdežto částice olejnaté a aromatické jsou žhavé a jaré, čímž se vysvětluje Aristotelův postřeh „*Quod omne animal post coitum est triste*“.

Nuže, je jisté, že základní horko žije v základním vlhku, ale zdali *vice versa*, to je sporná věc: když však jedno uhne, pak uhne také druhé; a potom nastane nepřirozené horko, jímž se přivodí nepřirozené sucho—nebo zas nepřirozené vlhko, jímž se přivodí vodnatelnost.—Když tedy odrůstající

dítě naučíme, aby neběhalo do ohně a do vody, protože z obojího mu hrozí záhuba,—víc už se v té přičině dělat nemusí.—

KAPITOLA XXXVII

Ani popis obléhání Jericha by byl strýčka Tobyho tak mocně neupoutal jako poslední kapitola;—přes celou kapitolu nespustil z otce oči;—pokaždé když padla zmínka o základním horku a základním vlhku, vyndal strýček Toby dýmku z úst a pokýval hlavou; a sotva byla kapitola odbyta, kývl na kaprála, aby přistoupil k jeho křeslu, a zeptal se ho—*stranou*—* * * * * Bylo to, jemnostpane, při obléhání Limericku, odpověděl kaprál a uklo-
nil se.

Jen kvůli tomu, o čem ses právě zmínil, pravil strýček Toby otci, jsme se, ten chudák a já, jen taktak ze stanu vyhrabali, když přestalo obléhání Limericku.—Copak to zas, milý bratře Toby, máš v té makovici? rozhorlil se v duchu otec.—Namoutě! říkal si, přijít tomu na kloub by ani Oidipus nedokázal.—

Tak si myslím, jemnostpane, pravil kaprál, že nebýt té kořalky, které jsme každý večer tolik pálili, a toho červeného vína se skořicí, které jsem do vás naléval;—A taky jalovcové, Trime, dodal strýček Toby, ta nás teprve vytrhla—věru si myslím, hovořil dále kaprál, že jsme, jemnostpane, v zákopecch život položili a rovnou nás tam zahrabali.—Hrob, kaprále, zvolal strýček Toby a oči mu zajiskřily, že v úspěchtiljším ležet voják nezatožů.—Ale smrt bídná, jemnostpane, namítl kaprál.

Otci to připadalo stejně arabsky jako předtím strýčkovi Tobymu obrády Kolchidských a Troglodytů;—otec váhal, má-li se mračit nebo usmívat.

Strýček Toby obrácen k Yorickovi se o Limericku rozpo-
vídal srozumitelněji, než začal,—a tak se věc otci rázem
objasnila.

KAPITOLA XXXVIII

Pro mě i pro kaprála to bylo náramně štěstí, řekl strýček
Toby, že jsme celých těch pětadvacet dní, co v táboře
řádila úplavice, měli pořád vysokou horečku a úmornou
žízeň, jinak by nás bylo udolalo bratrovými slovy řečeno
základní vlhko.—Otec se zhluboka nadechl, upřel oči vzhůru
a pomaloučku vydechoval.—

—Samo milostrdné nebe to kaprálovi vnučko, hovořil
strýček Toby, že aby to zápolení mezi základním horkem
a základním vlhkem udržel, v jednom kuse posiloval horečku
horkým kořeněným vínem; kaprál tím takřka udržoval
neustálou palbu, takže základní horko vydrželo až do konce
a strašlivému vlhku se ubránilo.—Na mou duši, bratře
Shandy, to zápolení v nás bylo slyšet dvacet mil daleko.—
Když se nerozléhala palba, řekl Yorick.

Inu—otec vdechl a na chvíli se po tomto slově odmlčel—
Inu, být já tak soudcem, kdyby to zákony, podle nichž
jsem se jím stal, dovolovaly, nejhorší provinilce, jen co
by si to se svým duchovním vyřídili, odsoudil bych
* * * * *
* * * * *
* * * * *
Yorick tušil, že rozsudek vyzní nelítostně, i položil otci
ruku na prsa a snažně ho prosil, aby ho zatím nevyňášel,
že se napřed kaprála na něco zeptá.—Prosím tě, Trime,
řekl Yorick a na otcovo svolení nečekal,—pověz nám
pocitivě,—co si vlastně o tomhleto základním horku a zá-
kladním vlhku myslíš?

Ponižené prosím, jemnostpán to ví líp, pravil kaprál a po-
klonil se strýčkovi Tobymu—Jen pověz upřímně, kaprále, co
si myslíš, řekl strýček Toby.—Ten chudák je mým sluhou,—
a ne mým otrokem,—dodal strýček Toby obrácen k otci.—

Kaprál si vsunul klobouk pod levou paži, hůl s černým
řemínkem, kolem uzlu roztrpěným v portepé, si zavěsil
na levé zápěstí, vykročil tam, kde předtím exciřoval kate-
chismus; než otevřel ústa, palcem a prsty pravé ruky si
podepřel čelist,—a takto pronesl své mínění.

KAPITOLA XXXIX

Kaprál se zajíkl, než spustil,—a tu se přiválil dovnitř
dr. Slop.—To je maličkost—v příští kapitole bude kaprál
pokračovat, aťsi přijde kdo chce.

Tak co, milý pane doktore, ozval se otec rozmarně,
city se v něm totiž střídaly s náhlostí přímo nevypočítatel-
nou,—copak tomu všemu říká to mé mládě?

Ptát se tak na štěně, kterému usekli ocasek—hostejněji
by se otec netvářil: ale doktorem Slopem předeepsaný způsob
léčby úrazu takovéto dotazování nepřipouštěl. Dr. Slop
se posadil.

Prosím vás, pane doktore, pravil strýček Toby tónem,
na který neodpovědět bylo vyloučeno,—jakpak se daří
chlapci?—Bude z toho *phimosis*, odvětil dr. Slop.

To jsem stejně moudrý jako dřív, pravil strýček Toby,—
a strčil si znovu dýmku do úst.—Ať tedy kaprál přednese svou
lékařskou přednášku.—Kaprál se svému starému známému
doktoru Slopovi poklonil a těmito slovy pověděl, co si myslí
o základním horku a základním vlhku.

KAPITOLA XL

Město Limerick, s jehož obléháním Jeho Veličenstvo král
Vilém sám započal rok potom, co jsem se já dostal na
vojnu,—leží, jemnostpáni, uprostřed sakramentsky rozbrědlé,
bažinaté krajiny. Kolem dokola tam teče Shannon, řekl

jedné poloviny světa—veřejně ji přiznávat; a hlučně ji potírat,—tím zas utvrdí v tom názoru druhou polovinu světa.

—Co si má nebohý statkář v takové šlamastice počít, řekl otec.

Já bych ho veřejně vystavoval u kříže na rynku, řekl strýček Toby.

—To nebude nic platné, řekl otec.

KAPITOLA XV

—Ale kalhoty mu přece navléknu, řekl otec,—ať si svět říká co chce.

KAPITOLA XVI

Tisíce rá rozhodnutí, vášnosti, ve věcech církevních a státních a taky, milostivá, soukromých,—napohled vypadají, jako by byla pojata a provedena ukvapeně, neuváženě, zbrkle, a zatím (mít tak někdo z nás, vy nebo já, přístup do kabinetu nebo stát za záclonou, hned by se to ukázalo) byla promyšlena, vyšetřena, zvážena—prozkoumána—posouzena—ohledána a po všech stránkách probrána tak chladnokrevně, že by si ani BOHYNĚ CHLADNOKREVNOSTI (zdali vůbec nějaká je, to si netroufám dokazovat) nic lepšího nepřála a taky nesvedla.

Patřilo k nim také otcovo rozhodnutí navléci mi kalhoty; došlo k němu sice rázem,—jakoby na zlost celému světu, ale ve skutečnosti o něm otec už někdy před měsícem na několika *soudních ložích* schválně za tím cílem pořádaných s matkou porokoval a rozsáfně pohovořil. Jakého rázu byla ta soudní lože, to vysvětlím v příští kapitole; a v kapitole, která následuje hned po ní, vkročíte pak, milostivá, za záclonu a vy-

slechnete, kterak otec s matkou kalhotovou záležitost přetřásali,—a z toho se domyslíte, jak spolu přetřásali drobnější věci.

KAPITOLA XVII

Dřevní germánští Gótové, původně (jak najisto tvrdí učený Cluverius) usazení v krajině mezi Vislou a Odrou, později pak splynuli s Heruly a Bugunty a jinými vandalskými kmeny,—měli moudrý zvyk, že o každé pospolitě závažné věci rokovali dvakrát: a to—jednou opilý, a podruhé střizliví;—Opilí—aby jim při poradě nechybělo ráznosti;—a střizliví—aby jim nechybělo opatrnosti.

Otec, zarytý vodopivec,—dlouho si lámal hlavu, jak by po způsobu jiných skutků a výroků dávných národů i z tohoto mravu něco pro sebe vytěžil; tisíckrát to marně zkoušel a promýšlel, a teprve když už byl sedm let ženat, připadl na správný prostředek;—a tak když se u nás projednávala nějaká složitá a závažná rodinná věc, která se dala vyříditi jen střizlivě a zároveň rázně,—vybral si k tomu a určil tu noc z první *neděle* v měsíci a tu noc z předcházející *soboty* a na loži o tom s matkou porokoval: A tímto způsobem, když to tak, vášnosti, uvážíte * * * * *
* * * * *
* * * * *
* * * * *
* * * * *

Otec tomu žertem říkal soudní lože;—z dvojí odlišné úrady, pojaté v dvojím odlišném rozpoložení, vzešla mu zpravidla střední úrada, tak blízounká moudrosti, jako by se stokrát opil a stokrát vystřízlivěl.

Nijak se tím světu netajím, že se to hodí zrovna tak na rozpravu literární, jako na rozpravu vojenské a manželské; jenže ne každý spisovatel to může vyzkoušet, jako to zkoušeli Gótové a Vandalové—pokud to zkouší, necht' mu to slouží ke zdraví těla; a vyzkouší-li to jako otec, necht' mu to slouží ke zdraví duše.—